POLITIET

Nordland politidistrikt

Nyhetsbrev fra næringslivskontakten

Nordland politidistrikt

Utgitt: Desember 2025

Foto politiet

25 prosent av virksomhetene ble utsatt eller forsøkt utsatt for økonomisk kriminalitet i 2024

Hvert år orienter næringslivskontakten i Nordland i Nyhetsbrev nr. 1 om de truslene som retter seg mot næringslivet i inneværende år. På oppdrag fra Justisdepartementet kom Samfunns-økonomisk analyse nylig med en rapport som viser bedriftenes utsatthet for økonomisk kriminalitet. Dette nyhetsbrevet er i sin helhet viet til denne analysen.

I 2024 rapporterte 7 prosent av virksomhetene økonomisk tap som følge av økonomisk kriminalitet. Det er en nedgang på 3 prosent fra 2023. Nedgangen skyldes redusert utsatthet blant de minste virksomhetene.

Større virksomheter er fortsatt mer utsatt. Av virksomhetene med fem eller flere ansatte oppga 15 prosent å ha hatt økonomisk tap, mot 6 prosent blant de med færre enn fem ansatte.

Legger man til andelen virksomheter som oppgir å ha blitt utsatt for forsøk på økonomisk kriminalitet, ble totalt 25 prosent av virksomhetene utsatt for tap eller forsøk i 2024. Funnene indikerer at større virksomheter i større grad utsettes for forsøk, men også at de er i bedre stand til å avverge forsøkene før de fører til økonomiske tap.

Bedrageri er fortsatt det flest utsettes for
Bedrageri er det flest virksomheter oppgir å være utsatt for i de tre siste omfangsundersøkelsene. Blant virksomhetene som er rammet, er fakturabedrageri fortsatt den bedrageriformen som flest blir påført økonomisk tap av. Forsøk på bedrageri er langt vanligere enn faktiske tap, særlig i større virksomheter. Direktørbedrageri er fortsatt det flest virksomheter oppgir at er forsøkt, etterfulgt av fakturabedrageri. Det er en tydelig nedgang i bedrageri blant små virksomheter fra 2023 til 2024, mens andelen blant store er relativt stabil.

Foto: Politiet.

Overnatting og servering er den mest utsatte næringen
Blant virksomheter med fem eller flere ansatte er varehandel den næringen hvor flest virksomheter rapporterer om økonomisk tap som følge av økonomisk kriminalitet, etterfulgt av overnattings- og serveringsvirksomhet samt bygg og anlegg. I gruppen med 0-4 ansatte er det overnatting og servering, transport og lagring, samt jordbruk, skogbruk og fiske som er mest utsatt.

Sammenlignet med 2023 ser vi en økning i andelen utsatte virksomheter innen overnatting og servering, informasjon og kommunikasjon, og kraft- og vannforsyning.

I 2023 var finansierings- og forsikringsvirksomhet den mest utsatte næringen blant virksomheter med fem eller flere ansatte. Det gjelder ikke lenger. Nedgangen skyldes særlig færre som rapporterer å ha vært utsatt for bedrageri.

Bedrageri er den klart vanligste lovbruddstypen i alle næringer. Overnatting og servering, samt finansierings- og forsikringsvirksomheter, er spesielt utsatt, etterfulgt av varehandel. Sammenlignet med 2023 har andelen som oppgir å være utsatt for bedrageri økt i både overnatting og servering og i varehandel.

Relativt beskjedne direkte økonomiske tap
De fleste virksomheter som rammes, rapporterer direkte tap under 50 000 kroner. De største tapene forekommer i noe større grad blant større virksomheter. Uavhengig av

tapenes størrelse utgjør de vanligvis en liten andel av virksomhetens omsetning.

Det samlede direkte tapet for norske virksomheter i 2024 er anslått til mellom 43 og 64 milliarder kroner. Det er en betydelig økning fra forrige undersøkelse. Anslagene er imidlertid beheftet med betydelig usikkerhet, og de inkluderer ikke indirekte kostnader som driftsstans, intern gransking eller tap av omdømme.

Relativt lav anmeldelsestilbøyelighet
Kun om lag 9 prosent av lovbruddene virksomheter utsettes for, anmeldes til politiet. Det betyr at det reelle omfanget av økonomisk kriminalitet trolig er langt større enn det den offisielle anmeldelsesstatistikken viser.

Anmeldelsestilbøyeligheten ser ut til å øke med størrelsen på det økonomiske tapet. Dette kan indikere at virksomhetene gjør en vurdering av om tiden det tar å utarbeide dokumentasjonen, og/eller om risikoen, for eksempel i form av omdømmetap, er verdt det.

Hovedårsaken virksomhetene oppgir for ikke å anmelde, er lav tillit til politiets oppfølging. Blant de som har anmeldt, sier litt over halvparten at saken ble henlagt. Likevel oppgir flertallet av virksomhetene at de har tillit til politiets evne til å bekjempe økonomisk kriminalitet.

Forebygging virker og bør fortsatt styrkes
Store virksomheter oppgir i langt større grad at de har iverksatt forebyggende tiltak enn små virksomheter. Store virksomheter er også mer utsatt for økonomiske tap, men ser samtidig ut til å ta risikoen mer på alvor, også når de ikke tidligere har vært utsatt for kriminalitet. Små virksomheter blir i større grad bevisst risikoen først etter å ha blitt rammet.

Selv om de største virksomhetene i langt større grad utsettes for forsøk på økonomisk kriminalitet, særlig bedrageri, er forskjellen i faktisk tap mellom store og små virksomheter mindre enn forskjellen i utsatthet for forsøk skulle tilsi. Dette kan tyde på at forebyggende tiltak har effekt.

Små virksomheter er generelt dårligere forberedt mot økonomisk kriminalitet og datasikkerhetstrusler. De er riktignok også mindre utsatt, noe som kan forklare at risikooppfatningen er lavere. Når risikoen oppleves som lav, tiltakene som kostbare og de økonomiske tapene som håndterbare, kan det fremstå som rasjonelt å ikke prioritere forebygging.

En slik vurdering tar imidlertid ikke nødvendigvis høyde for konsekvensene et angrep mot én virksomhet kan få for andre. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og politiet i Nordland oppfordrer virksomhetene til å styrke egen sikkerhet for å redusere konsekvenser av uønskede hendelser. Tidligere beregninger av næringslivets samlede kostnader for forebygging tyder på at disse er relativt beskjedne sammenlignet med de mulige tapene.

NÆRINGSLIVSKONTAKTEN I NORDLAND

Næringslivskontakten i Nordland skal arbeide med å forebygge og redusere arbeidsmarkeds-kriminalitet og kriminalitet rettet mot næringslivet.

Næringslivskontakten er politidistriktets hovedkontakt med næringslivet utenom straffesakssporet, og skal gi råd og videreformidle henvendelser til rett instans.
Funksjonen skal sørge for et godt lokalt samarbeid mellom politiet, næringslivet, sikkerhetsmyndigheter og andre aktører i det sivile samfunn. Dette vil bidra til både proaktive og treffsikre tiltak i næringslivet og hos andre private aktører, og til en helhetlig og kunnskapsbasert kriminalitetsbekjempelse i politiet.

Håvard Fjærli er Næringslivskontakten i Nordland politidistrikt. Han kan kontaktes på:
Tlf. 918 83 382
E-mail: havard.fjarli@politiet.no

Kilde:
Samfunnsøkonomisk analyse. *Kartlegging av virksomheters og kommuners utsatthet for økonomisk kriminalitet*. R.35. Publisert 2025 for Justis- og beredskapsdepartementet